

په یو نظر کې

د تخار، کندوز، بلخ او بدخشان په ولایتونو کې فعالیتونه دی

پروگرام: په مزارشریف کې د بلخ د سیمه ایز روغتون بیارغول او همداراز د ماشوم او مور د ساتنې د یوه نوي مرکز ودانول، د مزارشریف د سیمه ایز روغتون دپاره ظرفیت جوړونه، د بدخشان ولایت په فیض آباد کې د ولایتي روغتون بیارغول، د بدخشان، کندز او تخار د ولایتونو په اوو ځایونو کې د روغتونونو او روغتیايي مرکزونو بیارغول (د هغې له پلې نه د کندز سیمه ایز روغتون او د تالقان په ښار کې ولایتي روغتون)، د ماشومانو د فلج د رنغ (پولیو) د له منځه وړلو په پگړ کې د گامونو ملاتړ

دستور ورکونکي اداره: د آلمان د بهرنیو چارو وزارت (AA) د آلمان د اقتصادي همکاریو او پراختیا وزارت (BMZ) د جاپان د نړیوالې همکاری اداره (JICA) د سویډن د نړیوالې پراختیا د همکاری اداره (SIDA) د ناروې حکومت

شریک: د افغانستان د عامې روغتیا وزارت

پلی کونکي اداره د آلمان:
Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
اداره، د KfW پراختیايي بانک

Provinces: بدخشان

Provinces: بلخ

Provinces: کندز

د افغانستان د خلکو دپاره د روغتیايي څارنې سمون

د دې لپاره چې د خلکو دپاره روغتیايي څارنې د هیواد د پایتخت کابل نه بهر هم تامین شي، د آلمان حکومت په افغانستان کې د روغتیايي مرکزونو د بیارغونې او سمبالولو، او همداراز د هغو گامونو څخه هم ملاتړ کوي کوم چې د پولیو د کورني «وحشی» رنغ سره د مبارزې په لاره کې، چې د نایجریا او پاکستان تر څنګ اوس هم په افغانستان کې شتون لري، پورته کیږي.

وضعیت

په افغانستان کې اوس مهال د خلکو منځنی عمر نږدې ۶۳ کلونو ته رسېږي.. د مورگانو د مړینې کچه لا تروسه لوړه ده. په افغانستان کې د ماشومانو د مړینې کچه د نړۍ په پرتله تر ټولو لوړه ده: د ۱۰۰۰ تنو نوي زیږیدلي ماشومانو څخه ۷٪ سلنه یې ۵ کلې ته تر رېدو د مخه مری. پېړۍ ماشومان د خوارځواکۍ څخه رنغ وږي. د روغتیايي څارنې کچه په تیره بیا د کابل د ښار نه بهر مطلوبه نده. زیات شمیر روغتونونه زاړه شوی دی او په اړونده عصري طبي وسایلو سمبال ندي.

موخه

Provinces: تخار

د پروگرام موخه: د هیواد د ملکی بیارغونې په موخه د روغتونونو او ماهرو کارکوونو په شمول په یوې عصري بیخنا باندې د یوه فعاله روغتیایي سیستم جوړول

اضافي معلومات

• Fact sheet: Improving Health Care Provision for the Afghan People (<https://www.ez-afghanistan.de/sites/default/files/2017-Gesundheit-d-Pashto.pdf>)

اړیکه

متیاس ریس
GIZ GmbH
volker.frobarth@giz.de

د افغانستان په شمالي ولایتونو کې د روغتیایي څارنو د دوامداره سمون په موخه، د افغانستان د ملکی بیارغونې په چوکاټ کې اړونده پروژې په پام کې لري چې یو مناسب روغتیایي سیستم منځته راوړي چې د روغتونو موږنه بیخنا، د مدیریت ښه سیستمونه او ماهر کارکوونکي ولري.

پایلي

د موږنه روغتیایي بیخنا په جوړولو او د طبي کارکوونو په روزنې سره به په نوموړو ولایتونو کې د خلکو روغتیایي څارنه سمون ومومي. هلته به د تشخیص د سمون ورکړل شویو میتودونو تر څنګ، نوې تکنولوژۍ لکه تیلی میډیکل (یا د لیرې څخه معالجه) هم کارول کېږي. نوي روغتونونه د حفظ الصحې او د انرژۍ څخه د اغیزمنې ګټې اخیستنې په معیارونو ودان شوي دي و د ناروغانو او کارکوونکو دپاره د روغتیایي خدمتونو د عرضه کولو یوه مطلوبه فضا برابرېږي.

وروسته له هغه چې د مزار شریف ښار په مرکز کې د بلخ د سیمه ایز روغتون ودانې د اور لګدنې له امله وړانه یوه نوې ودانۍ جوړه شوه چې ۳۶۰ بستره، د جدې څارنې څانګه، او همدا رواز د عملیاتو خونې او همدارنګه د سملاسی سرویس تسهیلات او د اکسریز وسایل او د تشخیص لابراتوار او د تیلی میډیکل تجهیزات لري. د مزارشريف سیمه ایز روغتون د یوې مرکزي روغتون په حیث د مزارشريف د ۵۰۰۰۰ تنو اوسیدونکو او د یوې ارجاعي روغتون په حیث د بلخ د ګاونډیو ولایتونو د دوو میلیونو اوسیدونکو په خدمت کې ده. دغه روغتون د یوه اکادمیک روزنیز روغتون په توګه چې د پرستارانو او قابلو دپاره یو الحاقی ښوونځی هم لري، د کارکوونکو او پرستارانو د نوي نسل په روزنه کې یو با اهمیت رول لوبوي.

د دې روغتون له ۴۰۰ تنه ډېر کارکوونکو تر اوسه پورې په روزنیزو پروګرامونو، د کار په ترڅ کې د عملي لارښوونو او سلامشورو کې برخه اخیستې ده. په المان کې د فرایبورګ پوهنتون او په ایران کې د مشهد پوهنتون د دې روغتون روزنیز شریکان ګڼل کېږي. د ۲۰۰۹ کال را په دې خوا په مزارشريف کې د دې روغتون اداره په تیره بیا د ماشوم او مور د ساتنې او د منجمنت په اړه لازمي سلامشورې په لاس راوړي. په دې توګه او دوامداره هڅو په پایله کې، د کار لړۍ تعریف او څرګندې شوې، د ناروغانو د معالچې پروسه له سره جوړه شوه، د خونو څخه ګټه اخیستنې سمون وموند، د ناروغانو د سندونو د ساتنې سیستم ډیجیټال شو، او همداراز د جنسونو ساتنه، د فاضله موادو دفع کول او تجهیزاتو ترمیم هم سمون وموند. د روغتون په ټولو څانګو کې سمون او پرمختګ لیدل کېږي. سربیره پردې، اوس یو مسلکي ټیم چې د ۱۴ فنی کارکوونکو څخه جوړشوی دی د وسایلو د ترمیم او څارنې او ساتنې دنده یې په غاړه اخیستې ده. دغه روغتون اوس کولای شي د ترمیم او څارنې او ساتنې

ټول کارونه په یوازې توګه سرته ورسوي.

نوموړی روغتون به په راتلونکي کې د ماشوم او مور د ساتنې د یوه مرکز په جوړولو سره ۲۰۰ نوي بستره او همداراز نوې خونې او طبي تجهیزات ولري. په دې توګه به د ۲۰۱۸ کال د منځ ته وروسته به د امیندواره میندو او ماشومانو دپاره روغتیايي څارنه د پخوا په پرتله ډیر زیات سمون ومومي.

سربیره پردې، د افغانستان په نورو ښارونو کې هم روغتونونه او روغتیايي مرکزونه ودان شوي یا بیا رغول شوي دي. د بیلګې په توګه، کولای شو د فیض آباد د ولایتي روغتون څخه یادونه وکړو چې د هغې د ودانۍ د بیا رغونې ترڅنګ، د روغتون سازمان ورکونه او مدیریت هم نوی شو. دغه روغتون د بدخشان په ولایت کې، چې شاوخوا یک میلیون نفوس لري، د مرکزي روغتون په حیث خدمت کوي. همدارنګه کولای شو د بهارک او کشم په ولسوالیو کې د دوو روغتونونو او د وردج په ولسوالۍ کې د یوه روغتیايي مرکز څخه یادونه وکړو. د کندز په ولایت کې د کندز ولایتي روغتون پراخ شو او په خان آباد کې د ولسوالۍ روغتون نوی ودان شوی دی. په تخار کې د گلاباتور صحنی مرکز ودان شوی او په تالقان کې ۲۵۰ بستریزه روغتون تیر کال نوی جوړ شو چې په ۱۳۹۶ کال کې یې ودانیزې چارې بشپړې شوې. د روغتیايي خدمتونو د عرضې ټول مرکزونه په لازمو طبي وسایلو لکه د عملیاتو خونې، اکسریز څانګې او لابراتور سمبال دي. د کوچنیانو د معالجه، تغذیې، آزمویني، تخنیکي او اداري څارنې او ساتنې په باب پراخه روزنیز پروګرامونه تر سره شوي دي. د نوموړو پراګرامونو په چوکاټ کې د آغاخان د بنسټ د کمپيوټر د زده کړې کورسونه د "e-health-courses" تر سرلیک لاندې هم په فیض آباد کې جوړ شول. سربیره پردې، د ۱۳۸۸ کال راهیسې د تخار، بدخشان، بغلان او کندز په شمالي ولایتونو کې کوچني روغتیايي مرکزونه تمويل او ودان شوي دي. د ۱۳۸۹ کال راهیسې په ټولیزه توګه د روغتیايي خدمتونو د عرضې ۶۵ مرکزونه ودان شوي دي.

د روغتیايي خدمتونو د سمون په لاره کې د بیخینایي ګامونو په اوچتولو سره به، په تیره بیا د بې وزلو خلکو دپاره د افغانستان په شمال کې، چیرته چې یوازې د بدخشان، کندز او تخار درې ولایتونه د اټکل په توګه څلور میلیونه نفوس لري، د پاملرنې وړ مرستې وشي.

د المان فدرال حکومت د افغانستان څخه د ماشومانو د فلج کیدو په وړاندې د مبارزې په لاره کې د پولیو د له منځه وړلو د نړیوال نوبت (GPEI) په چوکاټ کې ملاتړ کوي. دغه نوبت د روغتیا د نړیوال سازمان (WHO) او د ملګرو ملتو د سازمان د یونیسف (UNICEF) د ادارې له خوا په افغانستان کې اجرا کېږي. المان د دې پروګرام په تمويل کې په تیره بیا د پولیو د واکسین په تامین او یخ کونکو وسایلو،

د پوليو د رنځ د ناروغانو د معلوماتو په نظارت، تخنيکي مرستو او د امنيتي لگښتونو په برابرولو کې برخه اخلي.

د کوچنيانو د فلج د ناروغۍ په وړاندې د مبارزې په لاره کې د جنوبي او ختيزو سيمو ته خاصه پاملرنه کيږي، ځکه په دغو سيمو کې د پوليو وپروس هډون هم په بومي توگه شتون لري يا د پاکستان د پولې نه هيواد ته ننوزي. دلته په افغانستان کې هغه ماشومان چې عمر يې د پنځو کلونو نه کم وي او شمير يې ۵,۷ ميليونو ته رسيږي په خطر کې دي. د ۱۳۹۵ کال د لړم د مياشتې د پيل نه يوازې د گوزن او ه مورده په افغانستان کې ثبت شويدي، يعنې اوس مهال يو واقعي شانس شتون لري چې دغه وحشي وپروس ژر تر ژره له منځه ولاړ شي. دا کار به نه يوازې د افغانستان د پاره يوه لاسته راوړنه وي، بلکه يوه نړيواله بریا لى قصه به به وگڼل شي.